

LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG
HLAHLobo YA MAKGAOLAKGANG

SESOTHO PUO YA LAPENG
BOEMO BO PHAHAMENG
(Pampiri ya Pele)

POSSIBLE ANSWERS OCT / NOV 2006

KAROLO YA A
TEKOKUTLWISISO

POTSO 1

- 1.1 Ba tlosana lekwatakwata, ha kubella lerole monna a qela ho leoto. üü (2)
- 1.2 Tjhe, hoba eitse moo Mmatshokolo a reng o tla botsa hore molato keng, a be a se a betsehile jwalo ka kulo. üü (2)
- 1.3 Kgotjheletsaneng e lefifi / sebakeng se patehileng (2)
- 1.4 Mthethwa. (1)
- 1.5 Ke tjehelete / meharo ya tjehelete / Potlolomente e tshetseng tjehelete (1)
- 1.6 Ba iphapanya jwale ka beng ba difariki. Mthethwa yena o ne a ipatile hara masimo a poone. üü (2)
- 1.7 Ba re Mmatshokolo ke moikgantshi ya sa tsotelleng batho ba bang Moikgohomosi. (2)
- 1.8 Dibanka, mabenkele a mabenyanane, dikgwebo tsa taemane le dikgwebo tse kgolo. **(Mohlalobuwa o tla ngola tse pedi feela)** üü (2)
- 1.9 Letsukunyepa üü (2)
- 1.10 Letjhoba le tla lala phoka. üü (2)
- 1.11 Ka nako e nngwe ke tlokeho ya mesebetsi, botlokotsebe, bofutsana meharo ya tjehelete. **(E nngwe le e nngwe ya dikarabo tsena e lokile)** üü (2)
- 1.12.1 lehlafi ü (1)
- 1.12.2 nyalasi. ü (1)
- 1.13.1 Ditaba di mpe/ ho senyehile / ho dubehile (1)
- 1.13.2 Metswalle e a qabana/ bana ba motho ba lwantshana / metswalle e fetohelane (1)

- 1.13.3 Metswalle e meholo/ batho ba utlwanang haholo / Ba ntshana se inong / Metswalle ya hlooho ya kgomo. (1)
- 1.13.4 Ho hloleha / Ho se atlehe (1)
- 1.14.1 pheteletso. ü (1)
- 1.14.2 tshwantshanyo / Papiso (1)
- 1.15 Tjhe, hoja Samadula a ne a tseba seo enwa motswalle wa hae a se rerileng a ka be a mo lohetse mano. (2)

MATSHWAO A KAROLO YA A: [30]

**KAROLO YA B
KAKARETSO**

POTSO 2

Hoba ba fihle bodibeng, ngaka Mabophe o ile a tjhesa ditlhare tsa hae a nto laela Mohale ho kena bodibeng. Ho ile ha biloha mohodi o ikentseng leru le lesweu o feleheditswe ke moya o batang. Mohale o ne a tshohile haholo. A sa tshohile jwalo ha hlaha sebatahadi se hlooho di pedi ka maleme a tswang malakabe se ileng sa ikgarela ka yena le ho mo nyeka ho tloha hloohong ho ya tswa maotong. Ntatae le ngaka Mabophe ba ne ba emeletse thokwana ba tadimile hore a se fose ditaelo. Ka mora moo ngaka e ile ya phatsa Mohale mme ho tloha mohlang oo dithaka tsa hae tsa mo tshaba. E ne e le motho wa kgotso.

(110 mantswa) [10]

**KAROLO YA C
TSHEBEDISO YA PUO.**

POTSO 3

- 3.1.1 Mekgwa le meetlo ya rona e mentswe ke tswelopele. üü (2)
- 3.1.2 Tswelopele e menya mekgwa le meetlo ya rona. üü (2)
- 3.2.1 **ba** lahlile > lehokaetsi/ lehokaleetsi ü (1)
- 3.2.2 **ba** bona > lehokathuo/lehokalerui ü (1)
- 3.2.3 **ba** mehleng > lehokanyi/lehokaleamanyi ü (1)
- 3.3.1 Banna ba ditoropong ba phela sekgowa. üü (2)
- 3.3.2 Rangwane o eme lepalapaleng. üü (2)
- 3.4.1 pebofatso ü (1)
- 3.4.2 lepata ü (1)

- 3.5.1 Re tsamaile metse le **metsana** re batlana le pheko. üü (2)
- 3.5.2 **Lengojana** la ka le bohloko üü (2)
- 3.6.1 Monwana ke setho sa mmele
Thabo o dumela dinthong tsa setho
Thabo ke setho sa mokgahlo wa dikankwetlwa. (2)
- 3.6.2 Motho ya buetseng ruri o a tena.
Banana ba tena mese ya sejwalejwale.
Ke tena ke lemala ka baka la hao. (2)
- 3.7.1 sethepu ü (1)
- 3.7.2 mahetlathebe ü (1)
- 3.7.3 mo shobedisa ü (1)
- 3.7.4 letsibolo ü (1)
- [25]**

POTSO 4

- 4.1.1 lekgethi ü (1)
- 4.1.2 lerui ü (1)
- 4.2.1 Banana ba mehleng ena ba pheha jwale ka bomma bona.
Banana ba mehleng ena ba sa pheha jwale ka bomma bona. (2)
- 4.2.2 Banana ba mehleng ba ka se phehe jwale ka bomma bona. (2)
- 4.3.1 Ngwana o futsitse batswadi / mmae (2)
- 4.3.2 Ba futsitse üü (2)
- 4.4.1 Thabiso o a kula empa o ntse a ya sekolong. ü (1)
- 4.4.2 O kwaletswe hobane e le leshodu ü (1)
- [12]**
- 4.5.1 Lebatshwao / lebalelekanyi / lebatshwano (1)
- 4.5.2 Lebakamano (1)
- 4.5.3 Lebahlalosi ü (1)
- [15]**
- [40]**

POTSO 5
TOKISO YA DIPHOSO

Eitse ü hang ha Sebolelo a **fihla** ü ra utlwa ka ditsebeng **hore** ü ngwana rangwane Tefo ü o fihlile. Re **tsebile** ü **ka pele** ü hore Disebo o **ipolaile** ü **a** ü **ba** ü a bolaya le **motswalle** ü wa hae. Kgale ke **mmona** ü hore **ha a di hadikela** ü **ho di ja** ü empa tseo **kaofela** ü ke **diya banneng**, ü dikgolo tsona di sa tla. **Mmae** ü o ile a **itlhohlora** ü ho sa kganya. **Le pele di na le baji** ü rona re tla **shebella** ü ha **ngwale** ü e kgiba. Kgele! ü Ha o sa tsebe ntho ena e bitswang motho, kwala **molomo** ü wa hao hobane o tla kena mathateng.

[20]

MATSHWAO KAOFELA: [100]